

hov se vendar niti ti pisatelji niso mogli iznebiti. Puškin sam priznava: „Vsak izmed nas se je nekaj učil, ta tako, ta tako.“ Da, celo l. 1812. ni zatrlo ljubezni do tujinstva, dasi so spoznali sovražnike, ki si upajo priti v „sveto Rusijo“ in požgati „matuško Moskvo“. V Rusiji so začeli iskati samih sebe. A Rusija je prostrana, in šele Gogolj-Čičikov jo je našel, ko se je vozil po njenih dolgih cestah s svojo bričko. Literatura je izhajala iz dvora in je stala daleč nad „bezgramotnim“ narodom. Pač so jemali iz naroda, a dajali niso narodu ničesa. Vse se je v dolgem razvitku pripravljalo na resnejši čas. Krylov je v basnih pokazal narodni jezik, Karamzin je pisal zgodovino Rusije, Žukovskij je kazal moč države in vzgajal mlade moči; prišel je Puškin in nastopil je z epom, zajetim iz naroda, kot jih je slišal od svoje „njanje“, Lermontov je peval mile pesmi, in „poet-prosol“ Koljcov je zapel v čistem narodnem tonu. Prišel je l. 1836. Belinskij in zapisal besede: „Mi nimamo literature.“

In pri tem je vztrajal, dasi ni šlo nikomur v glavo, kako more človek pri zdravi pameti kaj tacega trditi. Takrat je prišel Homjakov v hišo Kirjejevskih. Brata Kirjejevskaja sta bila domoljuba in nasprotna tujstvu. V hišo njiju matere sta prihajala Hercen in Granovskij. Med nje je prišel tudi Homjakov in pozneje mlajši ljudje, Samarin, Aksakov in drugi. Začeli so resno govoriti o tedanji družbi in literaturi in razumeli so besedo Belinskega tako, da kar imamo, je vse tuje; treba bi bilo iznova začeti na na-

rodnih tleh, treba bi bilo sto let iti nazaj in začeti delo z narodom. To je petrograjska družba nazvala povrat v „nevježestvo“ in mlade domoljube so nazvali „slovenofile“.

Njih ideje so bile sledeče: Oživiti so hoteli zopet staro slovansko Rusijo; poudarjali so nasprotje med „modernim Petrogradom in staro Moskvo“, obsojali so reforme Petra Vel., češ, da je prezrl narodne pravice; novo slovstvo in življenje sta ločili inteligenco preveč od naroda. Torej nazaj k narodu! Narod hrani še, kar je pristno ruskega; torej vzdignimo narodno rusko

moč! Zapad naj ima svoje, mi imejmo vzhod! Pri tem je igralo veliko vlogo tudi versko vprašanje; oglasili so se proti moderni brezbožnosti, ki prihaja z zapada v pravoslavno verno Rusijo. „Slitsja s naródom!“ je bilo njih geslo. Te ideje so se glasila iz družbe, kateri je načeloval Homjakov.

Zbudile so odpor in zasmeh. Svoje misli so priobčevali v „Moskvitaninu“, v „Sborniku“ in v „Moskovskih Sbornikih“ ter

v „Ruski Besedi“. Belinskij je kazal na Gogolja; njegova mogočna beseda je pridobila zase velike duhove, in začel se je pristni ruski realizem na ruskih narodnih tleh...

„Slovenofili“ so stali v nasprotju z dvema strankama: Na eni strani je bila trezna, objektivna Puškinska smer, na drugi realistična smer po potih, katere je hodil Gogolj in ki jih je razkril in odobril Belinskij. Homjakov pa je zapazil višji pomen slovenofilstva. Kot narod je ruski narod slovanski in kot tak ni sam, ampak ima brate. Videl je zapadne

A. S. Homjakóv.